

"קיץ חורף אביב וסתיו
 מי נהרות והים הרחב
 והרים ויערות ושיחים ופרחים
 וגופי עשבים ירוקים ולחים
 והאור הנוודד כנסיך מאוהב
 וצינת הכסף וחום הזהב
 סובבים והולכים בגלגל השנה
 שטים ועוברים בתקופות השנה
 ואתה עמהם בתקופת השנה".
 "תקופות השנה" / דליה רביקוביץ'

מסע בזמן עברי – סוגיות במעגל השנה

רציונל:

לבית הספר תפקיד מרכזי בהקניית ידע, תכנים ומיומנויות בתחומי דעת שונים ומגוונים. עם זאת, בית הספר משמש מתווך בין היחיד לבין החברה והוא אפיק השפעה התורם לעיצוב זהותם הערכית והתרבותית של התלמידים ולהכשרתם להיות אזרחים בחברה דמוקרטית ברוח הערכית של ההיגד "תיקון עולם" וכפי שנובע מייחודיותו של בית-ספר 'שקמה' – "העצמה אישית למען עצמה חברתית".

התפיסה החינוכית העומדת ביסוד המוצר "מס"ע בזמן העברי - סוגיות במעגל השנה" דוגלת בשילוב בין הציר הלימודי לבין הציר הערכי, ובחיזוק הקשר שבין רכישת ידע רחב ומעמיק בתחומי הדעת לבין חינוך לערכים, למוסר ולמידות טובות. אנו מאמינים שחיזוק קשר זה יוביל להעמקת הזהות היהודית, הציונית והאזרחית-דמוקרטית של התלמיד. מוצר זה פותח מתוך הבנה עמוקה בצורך שלנו להנכיח את ערכי הליבה של בית-הספר, ואשר אותם כתבנו על דגלנו באותיות של זהב. אנו מאמינים שיש בכוחו של המוצר לחזקם בדרך של אימות ועימות התלמיד עם ערכיו האישיים לבין ערכיו של הקולקטיב. בהתאם לתפיסה זו הוצב טיפוח הערכים והמיומנויות החברתיות כאחד מיעדי וממטרותיו של בית-הספר לצד קידום ההישגים הלימודיים.

המוצר "מס"ע בזמן העברי - סוגיות במעגל השנה" במהותו, מביא לידי ביטוי את עקרונות הלמידה המשמעותית ומקדם אותם. אנו מאמינים כי למידה מבוססת ערכים מקדמת את הלמידה המשמעותית בכך שהיא מעודדת מעורבות, סקרנות, פיתוח אישי ופיתוח מיומנויות להתנהלות בין אישית.

בנוסף לכך, מתמקד המוצר המארגי בטיפוח ערכים ומיומנויות חברתיות של התלמיד בחיבור למעגלי הליבה החברתית-ערכית: מעגל קשרי פרט-קבוצה, מעגל החיים הכיתתי, מעגל החיים

הבית-ספרי ומעגל החיים הלאומי העוסק בנקודות ציון בלוח השנה העברי ובכך למעשה נותן מענה יישומי למצרף הסטנדרטים בתרבות ובאקלים הבית-ספרי בדגש על למידה תוך התנסות, ועשייה רציפה ומתפתחת במסגרות שונות: בכיתה, בוועדה, בשכבה, בבית-הספר ובקהילה. הפעלת המוצר בביה"ס מאפשר לכל תלמיד לגלות מעורבות חברתית ולפעול כשגריר המעודד את יישומם של ערכי הליבה של בית הספר בכיתה, בשכבה, בבית הספר; בשיעור, בהפסקה; במשפחה, בקהילה ועוד. פעילות המחזקת ומטפחת את ייחודיות בית הספר "העצמה אישית למען עוצמה חברתית".

שגרירי החודש שיפעילו את התוכנית הינם בוגרי בית הספר משכבת ה-ו והם נדרשים ללמוד את הערך, את הסוגיה שמלווה אותו, לדון בחברותא, לקרוא ולהסתמך על מקורות המידע שיובאו לפניהם ולהגיע לפתרון תוך שהם מקפידים על הליך דמוקרטי והרחבת מעגל השותפים הפועלים ליישום הערך החודשי.

בשלב הבא יפעילו את המוצר בכתות ב-ו במסגרת שעת חינוך. הפעלתו של המוצר במסגרת שעת הליבה - "שעת חינוך", לצד העמקת התפיסה החברתית-ערכית במסגרות ובזמנים נוספים, מאפשרת לצוות החינוכי בבית-הספר לתת מענה ליעדים החינוכיים הניצבים בפניהם. המוצר הינו מוצר מערכתי המשולב בכלל הפעילות החינוכית בבית-הספר ומזמן שיח ערכי פתוח הנסמך בעיקר על טקסטים מהעולם היהודי, הציוני והאזרחי-דמוקרטי. המוצר המארגי הוא רב-שנתי, ספירלי ומתפרס על פני שש שנות הלימוד בבית-הספר בשעה שהעיסוק בנושאי היסוד חוזר ונשנה מדי שנה בשנה, כל שנה ברמה גבוהה מזו שבה הוא נדון בשנים הקודמות.

הגורם המארגן הבית ספרי "אדם-חברה-דעת, מסע בשבילי הזמן", בא לידי ביטוי במוצר "מס"ע בזמן העברי – סוגיות במעגל השנה" בשלושת הרכיבים: האדם – ההיבט האנושי האישי בדילמה, חברה – הקהילה, דילמות חברתיות, ערכים אישיים ואוניברסליים, ודעת – זיקוק ערכים והתמודדות עם הסוגיה באמצעות דילמה. "כל ידע שאינו מוליד שאלות חדשות גווע עד מהרה, מאבד את החום החיוני לחיים" (ויסלבה שימבורסקה, זוכת פרס נובל לספרות 1996)

אנו מאמינים כי דילמות הינן חלק מכריע של כל תהליך למידה באמצעות התלמיד מבין את ערכיו האישיים ואת ערכי החברה, ובדרך של אימות ועימות עולמו הפנימי מול העולם החיצוני, יגיע להכרעה מנומקת השואבת השראה מן הלימוד סביב הטקסטים. התמודדות כזו מביאה את התלמיד לערעור ולהרהור עולמו הפנימי, רכיבי זהותו הפנימיים נבחנים בכל פעם מחדש, והוא נדרש לשקול את תקפותם ואת הרלוונטיות שלהם ומיד אח"כ להעמיד עולם זה במבחן הזולת ובמבחן החברה. תהליך כזה יוצר תנועה בלתי פוסקת בשדות שבהן מוצבים סימני שאלה רבים שהסרתם מחייבת לימוד, העמקה, יצירת סדרה של נימוקים וטיעונים עד כדי זיקוק מחודש של

עמדות, דעות ומחשבות שנולדו מתוך המפגש בין האישי לקולקטיבי דרך הטקסטים ובאמצעות שאילת השאלות.

הלמידה החשובה ביותר עשויה להיות, הינה, וחייבת להיות אישית, וולונטארית ומעורבת בחיים" (רנאלד גרוס)

תיקון עולם הוא הגנה וטיפול אורחות החיים של היחיד והחברה ומשמעו בעברית שיפור. אנו מאמינים כי חיזוק דעותיו, ערכיו ותפיסותיו של היחיד ישפיעו לטובה על הסביבה והקהילה בה הוא חי בדרך ש"דומה מושך דומה".

המוצר המארגי "מס"ע בזמן העברי - סוגיות במעגל השנה" יבוא לידי ביטוי בחודשים הבאים:

חודש	סוגיה	שגרירים משכבה
תשרי	"האחד והביחד"	ה'
חשוון	"תרבות של מחלוקת חיים ביחד גם באי הסכמה"	ו'
ניסן	"חירות אמיתית"	ו'
סיוון	"תיקון עולם" על פי רוחה של מגילת רות	ה'

המוצר כולל דיון בסוגיות ובדילמות הלקוחות מעולם התרבות היהודית והמפגישות את התלמיד עם המציאות הישראלית. במוצר אנו יוצרים עבור התלמיד מרחבים לברור זהותו באמצעות הצבת סוגיות ודילמות בצורה של דפי חברותא במרכז הלימוד.